

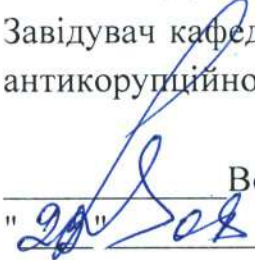
**ПРАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ІМЕНІ КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО**

Кафедра правоохоронної та антикорупційної діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри правоохоронної та
антикорупційної діяльності

Володимир ЗАРОСИЛО
"20" 2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА АРГУМЕНТАЦІЇ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»

Галузь знань: 26 Цивільна безпека

Спеціальність: 262 Правоохоронна діяльність

Освітній рівень: другий (магістерський) рівень

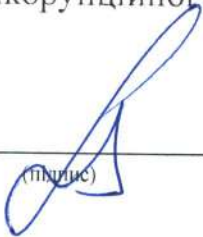
Освітня програма «Правоохоронна діяльність»

Київ 2025

Робоча програма з навчальної дисципліни «Теорія та практика аргументації в кримінальному процесі» для здобувачів вищої освіти освітньої програми «Правоохоронна діяльність» спеціальності 262 Правоохоронна діяльність

Розробник:

Заросило Володимир Олексійович завідувач кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності, доктор юридичних наук, професор

(підпис)

Володимир ЗАРОСИЛО

Робочу програму погоджено:

Гарант освітньої програми «Правоохоронна діяльність»

(підпис)

Олександр САВКА

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності

Протокол № 1 від «29» 08 2025 року

Завідувач кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності

(підпис)

Володимир ЗАРОСИЛО

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	очна (денна)	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	3/90	3/90
Курс	2	2
Семестр	2	
Кількість змістових модулів	1	1
Обсяг кредитів із розподілом за семестрами	3	3
Обсяг годин, у тому числі:		
- Аудиторні	48	4
- Лекційні	20	2
- Семінарські / Практичні	14	2
- Лабораторні	-	-
Самостійна робота, год	56	86
Форма семестрового контролю	залік	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Предмет вивчення навчальної дисципліни: є система теоретичних знань і практичних рекомендацій, спрямованих на формування у студентів усвідомленого і наукового підходу до вирішення тактичних і стратегічних завдань судочинства у відповідності до процесуальних ситуацій, що склались у відповідній формі і стадії судочинства при провадженні конкретної справи.

Програма відповідає типовій моделі підготовки спеціаліста – юриста, відображаючи сучасні досягнення загальної теорії пізнання і її закономірності, що проявляються в доказуванні та іншій процесуальній діяльності в українському судочинстві.

Мета та завдання навчальної дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни сформувані у студентів необхідні знання про основи теорії і практики аргументації для вирішення як тактичних так і загальних

завдань судочинства виходячи з особливостей тієї процесуальної ситуації, що склалась під час провадження конкретної справи.

Завдання курсу: сприяти розвитку у студентів вміння мислити науковими категоріями пізнання дійсності, шляхом доказування і розв'язання конфліктних процесуальних ситуацій.

Вивчаючи теорію і практику аргументації, студенти зобов'язані: а) чітко усвідомити завдання і цілі цієї дисципліни і професійно використовувати її рекомендації в практиці судочинства; б) знати: основні категорії і поняття теорії і практики аргументації; основи її методів, рекомендацій, комбінацій і прийомів, необхідних для досягнення меті судочинства, шляхом розв'язання конкретних процесуальних ситуацій під час провадження справи.

Студенти повинні знати:

- понятійний матеріал, який використовується в судових засіданнях;
- основний зміст понятійних (формальних) визначень та проблеми у цих визначеннях;
- основні категорії та інститути судочинства, вміння розкрити їх зміст;

Студенти повинні вміти:

- виявляти основні проблеми щодо положення нормативно-правових актів, які регулюють відносини в судовому процесі;
- використовувати засвоєний матеріал в повсякденному житті та в професійній діяльності.
- показати обізнаність з основними проблемами реформування судової системи України
- показати обізнаність з основними проблемами судочинства та судоустрою

Пререквізити навчальної дисципліни: «Кримінальне право», «Кримінальне процесуальне право», «Організація правоохоронної діяльності», «Судові та правоохоронні органи України»

Постреквізити навчальної дисципліни. «Актуальні проблеми кримінального процесу», «Актуальні проблеми розслідування кримінальних правопорушень», «Актуальні проблеми механізму захисту прав людини». «Кримінально - виконавче право».

Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1: «Поняття, предмет, система та практичне застосування теорії та практики аргументації в кримінальному процесі в Україні»

ЛЕКЦІЯ 1. Поняття та значення аргументації у кримінальному процесі

1.1. Поняття аргументації

Аргументація у кримінальному процесі — це інтелектуальна та процесуальна діяльність сторін і суду, спрямована на:

- обґрунтування правової позиції;
- доведення фактів;
- переконання суду в істинності певних тверджень.

1.2. Основні елементи аргументації

- **Теза** — положення, яке необхідно довести;
- **Аргументи (докази)** — фактичні дані;
- **Демонстрація** — логічний зв'язок між тезою і доказами.

1.3. Значення аргументації

- забезпечує реалізацію принципу змагальності;
- впливає на внутрішнє переконання суду;
- є основою ухвалення законного та обґрунтованого рішення.

1.4. Функції аргументації

- доказова;
- переконуюча;
- комунікативна;
- регулятивна.

ЛЕКЦІЯ 2. Теоретичні основи юридичної аргументації

2.1. Види аргументації

- **Логічна** (формальна);
- **Риторична** (переконуюча);
- **Правова** (нормативна).

2.2. Логічні закони аргументації

- закон тотожності;
- закон несуперечності;
- закон виключеного третього;
- закон достатньої підстави.

2.3. Типи аргументів

- фактичні;
- нормативні;
- ціннісні;
- авторитетні.

2.4. Помилки в аргументації

- логічні (порушення причинно-наслідкового зв'язку);

- психологічні (апеляція до емоцій);
- маніпулятивні (підміна понять).

ЛЕКЦІЯ 3. Доказування як основа аргументації

3.1. Поняття доказування

Доказування — це процес збирання, перевірки та оцінки доказів.

3.2. Етапи доказування

1. Збирання доказів;
2. Перевірка;
3. Оцінка;
4. Використання в аргументації.

ЛЕКЦІЯ № 4 Стандарти доказування і види доказів

3.3. Види доказів

- показання;
- речові докази;
- документи;
- висновки експертів.

3.4. Стандарти доказування

- достатність;
- допустимість;
- належність;
- достовірність.

ЛЕКЦІЯ 5. Аргументація сторони обвинувачення

4.1. Особливості позиції обвинувачення

- обов'язок доведення вини;
- формування обвинувальної версії;
- підтримання державного обвинувачення.

4.2. Структура аргументації прокурора

- формулювання обвинувачення;
- наведення доказів;
- юридична кваліфікація;
- висновки щодо вини.

4.3. Тактика аргументації

- послідовність викладу;
- акцент на ключових доказах;
- нейтралізація аргументів захисту.

4.4. Типові помилки

- надмірна формальність;
- ігнорування слабких місць;
- перевантаження доказами.

ЛЕКЦІЯ 6. Аргументація сторони захисту

5.1. Завдання захисту

- спростування обвинувачення;
- доведення невинуватості або пом'якшення відповідальності.

5.2. Основні стратегії

- заперечення фактів;
- заперечення доказів;
- альтернативна версія подій;
- процесуальні порушення.

5.3. Методи аргументації

- критичний аналіз доказів;
- логічне спростування;
- використання сумнівів.

5.4. Презумпція невинуватості

Ключовий принцип:

- всі сумніви тлумачаться на користь обвинуваченого.

ЛЕКЦІЯ 7. Судова аргументація та прийняття рішень

6.1. Роль суду

Суд:

- оцінює аргументи сторін;
- формує внутрішнє переконання;
- ухвалює рішення.

6.2. Внутрішнє переконання судді

Формується на основі:

- доказів;
- логіки;
- правосвідомості.

6.3. Структура судового рішення

- встановлені обставини;
- оцінка доказів;
- мотивувальна частина;
- резолютивна частина.

6.4. Вимоги до аргументації суду

- повнота;
- логічність;
- обґрунтованість;
- зрозумілість.

ЛЕКЦІЯ 8. Практика аргументації у судових дебатах

7.1. Судові дебати

Заключна стадія:

- узагальнення позицій;
- остаточне переконання суду.

7.2. Структура виступу

1. Вступ;
2. Аналіз доказів;
3. Спростування опонента;
4. Висновки.

ЛЕКЦІЯ № 9 Застосування ораторського мистецтва у процесі аргументації

7.3. Риторичні прийоми

- логічні акценти;
- повтор ключових тез;
- приклади та аналогії;
- емоційний вплив (обмежено).

7.4. Практичні поради

- чіткість і лаконічність;
- уникнення перевантаження;
- адаптація до суду.

ЛЕКЦІЯ 10. Сучасні проблеми та перспективи розвитку аргументації

8.1. Актуальні проблеми

- формалізація аргументації;
- зловживання процесуальними правами;
- вплив медіа.

8.2. Цифровізація процесу

- електронні докази;
- відеофіксація;
- штучний інтелект у аналізі доказів.

8.3. Європейські стандарти

- справедливий суд;
- рівність сторін;
- мотивованість рішень.

8.4. Перспективи розвитку

- підвищення ролі логіки;
- стандартизація аргументації;
- професійна підготовка юристів.

Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	очна (денна) форма				заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		Лекції	Семінари	Самостій на робота		Лекції	Семінари	Самостій на робота
Змістовний модуль 1: «Поняття, предмет, система та практичне застосування теорії та практики аргументації в кримінальному процесі в Україні»								
1. Поняття та значення аргументації у кримінальному процесі	8	2		6	12	2	2	8
2. Теоретичні основи юридичної аргументації	10	2	2	6	8			8
3. Доказування як основа аргументації	10	2	2	6	10			10
4. Стандарти доказування і види доказів	8	2		6	8			8

5. Аргументація сторони обвинувачення	10	2	2	6	8			8
6. Аргументація сторони захисту	8	2	2	4	8			8
7. Судова аргументація та прийняття рішень	8	2	2	4	10			10
8. Практика аргументації у судових дебатах	8	2		6	8			8
9 Застосування ораторського мистецтва у процесі аргументації	10	2	2	6	8			8
10. Сучасні проблеми та перспективи розвитку аргументації	10	2	2	6	10			10
Всього	90	20	14	56	90	2	2	86
Модульна контрольна робота								
Форма контролю: залік								

Теми семінарських занять

Тема 1. «Поняття та значення аргументації у кримінальному процесі»:

1. Теоретичні завдання

- Дайте визначення поняття **аргументації у кримінальному процесі**.
- Розкрийте співвідношення понять «доказування» та «аргументація».
- Визначте основні елементи аргументації (теза, аргументи, демонстрація).

- Охарактеризуйте види аргументації у кримінальному провадженні.

2. Аналітичні завдання

- Поясніть значення аргументації для діяльності слідчого, прокурора та захисника.
- Проаналізуйте роль аргументації у прийнятті процесуальних рішень судом.
- Визначте типові помилки в аргументації сторін кримінального провадження.

3. Практичні завдання

- Складіть приклад простої аргументації (теза + 2–3 аргументи) щодо винуватості особи.
- Сформулюйте контраргументи сторони захисту до наведеної тези.
- Проаналізуйте умовну ситуацію та визначте, чи є аргументація переконливою.

4. Дискусійні питання

- Чи можна ототожнювати аргументацію з доказуванням?
- Яка роль логіки та риторики в кримінальному процесі?
- Чи впливає якість аргументації на справедливість судового рішення?

Тема 2. Теоретичні основи юридичної аргументації

1. Базові поняття

- Дайте визначення поняття **юридична аргументація**.
- Назвіть основні елементи аргументації (теза, аргументи, демонстрація).

- Чим аргументація відрізняється від доказування?

2. Види аргументації

- Перелічіть основні види юридичної аргументації.
- Наведіть приклад **логічної** та **правової** аргументації.
- Визначте, у якому випадку застосовується ціннісна аргументація.

3. Логічні основи

- Назвіть основні закони формальної логіки, що використовуються в аргументації.

- Визначте помилку: *«Якщо закон складний — він неправильний»*.

- Наведіть приклад дедуктивного та індуктивного міркування.

4. Структура аргументації

- Складіть просту аргументацію (теза + 2 аргументи) на тему: *«Необхідність дотримання процесуальних строків»*.

- Визначте, чи є наведене твердження тезою чи аргументом (викладач надає приклад).

5. Джерела аргументів

- Назвіть основні джерела юридичних аргументів (нормативні акти, судова практика тощо).

- Чому судова практика є важливим аргументом?

- Наведіть приклад використання аналогії як аргументу.

6. Аргументація у правозастосуванні

- Поясніть роль аргументації у прийнятті судового рішення.

- Визначте, які аргументи є більш переконливими: фактичні чи правові — і чому.

- Наведіть приклад слабкої аргументації у судовому процесі.

7. Логічні помилки (софізми)

- Назвіть 3 поширені логічні помилки в юридичній аргументації.

- Визначте помилку: *«Цей адвокат завжди виграє справи, отже він правий»*.

- Запропонуйте, як уникати логічних помилок.

8. Практичне міні-завдання

- Проаналізуйте короткий кейс (надає викладач) і:

- визначте тезу;
- виділіть аргументи;
- оцініть їх переконливість.

Тема 3 Доказування як основа аргументації

1. Теоретичні завдання

1. Дайте визначення поняття доказування та його значення для аргументації.

2. Назвіть основні елементи процесу доказування.

3. Охарактеризуйте співвідношення доказів і аргументів.

4. Визначте принципи доказування у праві.

2. Практичні завдання

5. Проаналізуйте ситуацію: сторона подає факти без належного обґрунтування. Чи є це доказуванням?

6. Наведіть приклад переконливої аргументації з використанням доказів.

7. Визначте помилки у запропонованій аргументації (викладач надає приклад).

8. Побудуйте короткий аргумент, використовуючи один факт і один доказ.

3. Аналітичні завдання

9. Порівняйте поняття «доказування» та «переконання».

10. Обґрунтуйте роль логіки у процесі доказування.

11. Визначте, чи завжди достатньо доказів для переконання аудиторії.

4. Дискусійні питання

12. Чи може аргументація бути ефективною без доказів?

13. Що важливіше: сила доказів чи спосіб їх подання?

14. Чи впливає суб'єктивне сприйняття на оцінку доказів?

Тема 4. Аргументація сторони обвинувачення

1. Теоретичні завдання

1. Дайте визначення поняття аргументації сторони обвинувачення.
2. Назвіть основні елементи структури обвинувачувальної аргументації.
3. Визначте роль доказів у формуванні позиції обвинувачення.
4. Охарактеризуйте принципи побудови переконливої аргументації прокурора.

2. Практичні завдання

5. Проаналізуйте коротку фабулу справи та сформулюйте позицію сторони обвинувачення.
6. Складіть логічний ланцюг доказування вини особи.
7. Визначте слабкі місця в аргументації обвинувачення (за умовною ситуацією).
8. Запропонуйте додаткові докази для посилення позиції обвинувачення.

3. Аналітичні завдання

9. Порівняйте аргументацію сторони обвинувачення і захисту.
10. Визначте типові логічні помилки в аргументації обвинувачення.
11. Оцініть допустимість та належність наведених доказів.
12. Визначте, як принцип презумпції невинуватості впливає на аргументацію обвинувачення.

4. Дискусійні завдання

13. Чи може обвинувачення ґрунтуватися лише на непрямих доказах?
14. Наскільки емоційні аргументи допустимі у виступі прокурора?
15. Чи завжди сильна доказова база гарантує переконливість аргументації?

Тема 5. Аргументація сторони захисту

1. Теоретичні завдання

1. Визначте поняття аргументації сторони захисту у кримінальному процесі.
2. Назвіть основні цілі аргументації захисника.
3. Охарактеризуйте принцип презумпції невинуватості як основу аргументації захисту.
4. Визначте відмінності аргументації сторони захисту від сторони обвинувачення.

2. Практичні завдання

5. Сформулюйте 3 аргументи захисту у справі, де відсутні прямі докази вини.

6. Запропонуйте варіанти спростування доказів, отриманих із порушенням закону.

7. Розробіть коротку лінію захисту у справі про крадіжку (за заданими викладачем обставинами).

8. Визначте, які докази може ініціювати сторона захисту для підтвердження алібі.

3. Аналітичні завдання

9. Проаналізуйте ситуацію: обвинувачення базується лише на показаннях свідка. Побудуйте аргументацію захисту.

10. Вкажіть типові помилки у побудові аргументації сторони захисту.

11. Оцініть ефективність тактики заперечення vs. альтернативної версії подій.

4. Дискусійні завдання

12. Чи повинен захисник доводити невинуватість підзахисного? Обґрунтуйте.

13. Чи етично використовувати процесуальні помилки обвинувачення як основний аргумент захисту?

14. Яка роль адвоката у формуванні внутрішнього переконання суду?

Тема 6. Судова аргументація та прийняття рішень

1. Теоретичні завдання

1. Дайте визначення поняття *судової аргументації*.

2. Назвіть основні елементи судового рішення.

3. Поясніть різницю між фактичним і правовим обґрунтуванням рішення.

4. Визначте роль внутрішнього переконання судді у прийнятті рішення.

2. Практичні завдання

5. Проаналізуйте коротку фабулу справи та сформулюйте аргументи “за” і “проти” певного рішення суду.

6. Складіть логічну структуру мотивувальної частини судового рішення.

7. Визначте, які докази є ключовими для обґрунтування рішення у запропонованій ситуації.

8. Знайдіть помилки в аргументації (логічні або юридичні) у наведеному прикладі судового рішення.

3. Аналітичні завдання

9. Оцініть, чи є рішення суду достатньо мотивованим (за заданим прикладом).

10. Визначте, які принципи (законність, обґрунтованість, справедливість) порушені або дотримані.

11. Проаналізуйте вплив судової практики на формування аргументації.

4. Дискусійні завдання

12. Чи повинен суддя виходити лише з норм права, чи враховувати моральні аспекти?

13. Чи допустиме використання аналогії закону або права у судовій аргументації?

14. Наскільки важливою є чіткість і логічність викладу судового рішення?

Тема 7. Практика аргументації у судових дебатах»:

1. Аналіз виступу

Проаналізуйте короткий фрагмент судових дебатів (умовний або реальний):

- визначте тезу;
- виділіть аргументи;
- оцініть їх переконливість.

2. Побудова позиції

Складіть короткий виступ (5–7 речень) сторони обвинувачення у справі про крадіжку.

3. Контраргументація

До наведеного аргументу обвинувачення сформулюйте 2–3 контраргументи сторони захисту.

4. Виявлення помилок

Знайдіть логічні помилки у наведеному твердженні: «Обвинувачений був поруч із місцем злочину, отже він його і вчинив».

5. Робота з доказами

Сформулюйте аргумент, використовуючи:

- показання свідка;
- письмовий доказ;
- непрямий доказ.

6. Структурування виступу

Розподіліть наведені елементи у правильній послідовності судових дебатів:

(висновок, аналіз доказів, вступ, правова оцінка).

7. Переконливість мови

Переформулюйте нейтральне твердження у переконливу форму: «Є підстави вважати, що підсудний винний».

8. Практичне міні-дебатування

У парах:

- один студент виступає як прокурор;
- інший — як адвокат;

(по 1 хвилині кожному, з відповіддю на аргументи опонента).

Тема 8 Сучасні проблеми та перспективи розвитку аргументації

Теоретичні завдання

1. Визначте, які основні проблеми сучасної юридичної аргументації виникають у практиці судочинства.
2. Охарактеризуйте вплив цифровізації на розвиток аргументації.
3. Поясніть, у чому полягає різниця між формальною та неформальною аргументацією в сучасних умовах.
4. Визначте роль логіки та критичного мислення у вдосконаленні аргументації.

Практичні завдання

5. Проаналізуйте приклад судового рішення та визначте його сильні й слабкі аргументи.
6. Складіть коротку аргументацію позиції сторони у справі з урахуванням сучасних викликів (медіа, соціальні мережі тощо).
7. Виявте логічні помилки (маніпуляції) в запропонованому тексті аргументації.
8. Запропонуйте способи підвищення переконливості юридичних аргументів.

Аналітичні завдання

9. Оцініть вплив штучного інтелекту на формування юридичної аргументації.
10. Визначте перспективи розвитку аргументації у кримінальному процесі.
11. Проаналізуйте, як змінюється роль доказів у сучасній аргументації.
12. Сформулюйте власні пропозиції щодо вдосконалення аргументації в Україні.

Дискусійні питання

13. Чи може штучний інтелект повністю замінити юриста у побудові аргументації?
14. Що важливіше: логічна правильність чи емоційна переконливість аргументу?
15. Чи впливають соціальні мережі на об'єктивність юридичної аргументації?

16. Які головні виклики стоять перед аргументацією у майбутньому?

Самостійна робота

Зміст самостійної роботи здобувача освіти з навчальної дисципліни «Міжнародне кримінальне право» передбачає підготовку до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, інтернет-джерел та судової практики, виконання практичних завдань (написання рефератів, аналіз проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференціях, участь в конкурсах наукових робіт, підготовці та публікації наукових статей, тез тощо) протягом семестру; самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни; підготовку доповідей та презентацій за тематикою практичних занять; переклад іноземних текстів установлених обсягів; опрацювання матеріалів правозастосовної практики, підготовку аналітичних і порівняльних висновків та формування навичок науково-правового аналізу; виконання індивідуальних завдань; підготовку до усіх видів контролю, у тому числі модульних контрольних робіт і підсумкової атестації; підготовку юридичних документів, інші види діяльності, що використовуються в Академії, Інституті і кафедрі.

Орієнтовні кейси / теми доповідей, рефератів, есе:

1. Поняття та значення аргументації у кримінальному процесі
2. Аргументація як елемент кримінального процесуального доказування
3. Роль аргументації у забезпеченні справедливого судового розгляду
4. Значення аргументації у формуванні внутрішнього переконання суду
5. Аргументація як інструмент реалізації принципу змагальності
6. Теоретичні основи юридичної аргументації
7. Поняття, структура та функції юридичної аргументації
8. Логічні засади юридичної аргументації
9. Риторичні та психологічні аспекти аргументації
10. Види аргументів у праві та їх характеристика
11. Доказування як основа аргументації
12. Співвідношення доказування та аргументації у кримінальному процесі
13. Етапи доказування і їх значення для побудови аргументації
14. Джерела доказів як основа аргументів сторін

15. Оцінка доказів як елемент аргументаційного процесу
16. Стандарти доказування і види доказів
17. Поняття стандартів доказування у кримінальному процесі
18. Критерії достатності та допустимості доказів
19. Класифікація доказів та їх значення для аргументації
20. Вплив стандартів доказування на судові рішення
21. Аргументація сторони обвинувачення
22. Особливості побудови аргументації прокурором
23. Використання доказів у формуванні обвинувачення
24. Типові помилки аргументації сторони обвинувачення
25. Роль логіки та послідовності у доведенні вини
26. Аргументація сторони захисту
27. Стратегії та тактики аргументації захисника
28. Спростування доказів сторони обвинувачення
29. Презумпція невинуватості як основа аргументації захисту
30. Використання альтернативних версій подій у захисті
31. Судова аргументація та прийняття рішень
32. Особливості судової аргументації у кримінальних справах
33. Внутрішнє переконання судді: формування та обґрунтування
34. Мотивування судових рішень як форма аргументації
35. Принципи законності та обґрунтованості рішень суду
36. Практика аргументації у судових дебатах
37. Структура та зміст судових дебатів
38. Тактичні прийоми аргументації у виступах сторін
39. Аналіз ефективних аргументаційних стратегій
40. Вплив дебатів на остаточне рішення суду
41. Застосування ораторського мистецтва у процесі аргументації
42. Роль судової риторики у кримінальному процесі
43. Засоби переконання у публічних виступах юриста
44. Вербальні та невербальні елементи аргументації
45. Психологічний вплив промови на суд та учасників процесу
46. Сучасні проблеми та перспективи розвитку аргументації
47. Проблеми якості аргументації у сучасному кримінальному процесі
48. Вплив цифрових технологій на юридичну аргументацію
49. Європейські стандарти аргументації та їх впровадження в Україні
50. Перспективи вдосконалення аргументаційної практики

Вимоги до написання рефератів та есе

Загальні положення:

Реферат та есе є формами самостійної роботи здобувачів вищої освіти і спрямовані на поглиблення теоретичних знань, розвиток навичок науково-правового аналізу, аргументації правових позицій, критичного мислення та академічного письма.

Під час виконання рефератів та есе здобувачі повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності, вимог чинного законодавства України, стандартів вищої освіти та внутрішніх нормативних актів закладу вищої освіти.

Мета та навчальні завдання:

- формування здатності здійснювати самостійний аналіз доктринальних і нормативних джерел у сфері права;
- розвиток умінь формулювати та аргументовано обґрунтовувати власну правову позицію;
- набуття навичок наукового письма та коректного використання правової термінології;
- удосконалення навичок систематизації, узагальнення та критичної оцінки правової інформації.

Вимоги до змісту

Реферат

Реферат має аналітико-узагальнювальний характер і повинен:

- розкривати теоретичні підходи до обраної правової проблеми;
- містити аналіз норм міжнародного кримінального права, практики застосування норм міжнародного кримінального права, практики діяльності міжнародних трибуналів ad hoc ;
- відображати сучасні наукові позиції українських та зарубіжних дослідників;
- завершуватися обґрунтованими висновками.

Структура реферату:

1. Титульна сторінка
2. Зміст
3. Вступ (обґрунтування актуальності, мета і завдання)
4. Основна частина (2–3 логічно пов'язані розділи)
5. Висновки
6. Список використаних джерел

Есе

Есе має аналітично-дискусійний характер і спрямоване на виклад та обґрунтування власної позиції здобувача щодо конкретної правової проблеми.

Есе повинно:

- містити чітко сформульовану авторську правову позицію;
- демонструвати здатність до критичного аналізу правових явищ;
- містити аргументацію з посиланням на нормативні акти, доктрину

та судову практику;

- відображати логічну цілісність і самостійність мислення.

Рекомендована структура есе:

1. Вступ (постановка проблеми)
2. Основна частина (аргументація позиції, аналіз альтернативних підходів)
3. Висновки (узагальнення та власні висновки)

Вимоги до обсягу:

- Реферат – 7–15 сторінок друкованого тексту
 - Есе – 4–8 сторінок друкованого тексту
- (без урахування титульної сторінки та списку використаних джерел)

Вимоги до оформлення:

- формат сторінки – А4;
- шрифт – Times New Roman;
- розмір шрифту – 14;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- поля: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм;
- нумерація сторінок – арабськими цифрами (з другої сторінки);
- абзацний відступ – 1,25 см.

Посилання на джерела оформлюються відповідно до чинних національних стандартів бібліографічного опису (ДСТУ 8302:2015).

Вимоги до джерельної бази:

Кількість використаних джерел:

- реферат – не менше 10–15 джерел;
- есе – не менше 8–10 джерел.

До джерел належать:

- Конституція України;
- закони та підзаконні нормативно-правові акти;
- рішення Конституційного Суду України;
- практика Європейського суду з прав людини;
- наукові монографії, статті фахових видань;
- офіційні міжнародні документи.

Академічна доброчесність:

Робота повинна бути виконана самостійно.

Не допускаються:

- плагіат, самоплагіат;
- некоректне цитування;
- використання недостовірних або неперевірених джерел.

У разі виявлення порушень принципів академічної доброчесності робота не зараховується та підлягає доопрацюванню відповідно до внутрішніх положень ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є складовою частиною організації освітнього процесу з навчальної дисципліни та спрямовані на формування і розвиток у здобувачів вищої освіти навичок самостійної, дослідницької й аналітичної діяльності. Їх виконання забезпечує поглиблення та систематизацію теоретичних знань, отриманих під час аудиторних занять, а також сприяє набуттю практичних умінь застосування положень конституційно-правової науки для розв'язання актуальних професійних завдань.

Виконання індивідуальних завдань здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно із можливістю отримання консультаційної підтримки з боку науково-педагогічного працівника. Консультації спрямовані на уточнення структури роботи, визначення джерельної бази, формування методологічних підходів та коригування змістового наповнення завдання. У разі виконання завдань комплексного або міждисциплінарного характеру допускається їх підготовка групою здобувачів із розподілом обов'язків та визначенням індивідуального внеску кожного учасника.

З дисципліни «Міжнародне кримінальне право» індивідуальні завдання можуть реалізовуватися у різних формах, зокрема: підготовка та публікація наукової статті, підготовка доповіді й участь у роботі наукової конференції, розроблення мультимедійної презентації, аналітичного огляду судової практики, порівняльно-правового дослідження тощо. Обрана форма виконання повинна відповідати змісту дисципліни та сприяти досягненню визначених програмних результатів навчання.

Тематика завдань формується з урахуванням сучасних тенденцій розвитку права, практики його застосування та наукових підходів до вирішення проблемних питань галузі.

Мінімальні та максимальні строки видачі, виконання та захисту індивідуальних завдань доводяться до відома здобувачів освіти викладачем на початку семестру. Дотримання визначених термінів є обов'язковою умовою належного оцінювання результатів навчання.

Оцінювання результатів виконання індивідуальних завдань здійснюється відповідно до встановлених критеріїв та передбачає нарахування додаткових

(бонусних) балів: за підготовку та публікацію наукової статті – до 12 балів; за виступ із доповіддю на науковій конференції – до 8 балів; за підготовку та представлення презентації – до 10 балів. Конкретна кількість балів визначається з урахуванням якості змісту, рівня наукової аргументації, самостійності виконання та дотримання встановлених вимог до оформлення результатів роботи.

Підготовка тематичної презентації (тема, терміни тощо), а також виконання інших видів індивідуальних завдань погоджується здобувачем освіти із викладачем.

Критерії та умови підготовки, оформлення та публікації наукових матеріалів (статей, тез, доповідей) визначаються безпосередньо оргкомітетом наукової конференції, редакційною колегією видання або установою-організатором.

Умови підготовки, оформлення та критерії оцінювання презентацій визначаються цією програмою (кафедрою).

Методи навчання

Методи навчання становлять систему впорядкованих способів спільної діяльності науково-педагогічного працівника та здобувачів вищої освіти, спрямованих на досягнення визначених програмних результатів навчання, формування загальних і фахових компетентностей, а також ефективне розв'язання навчально-виховних завдань. Реалізація методів навчання здійснюється через сукупність дидактичних прийомів, організаційних форм та відповідних засобів освітньої діяльності.

Під час викладання та опанування навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права України» застосовується комплекс методів, що забезпечують поєднання теоретичної підготовки з практичною спрямованістю навчання.

1. Словесні методи

До словесних методів належать способи вербального викладення та опрацювання навчального матеріалу, зокрема: розповідь, пояснення, лекція, бесіда, дискусія. Зазначені методи передбачають описове розкриття змісту тем, тлумачення сутності правових явищ, категорій і процесів, аналіз нормативно-правових положень, а також перевірку рівня самостійного засвоєння матеріалу здобувачами освіти. Їх використання сприяє формуванню системного бачення проблем правового регулювання та розвитку навичок професійної аргументації.

2. Наочні методи

Наочні методи передбачають використання візуальних засобів навчання з метою підвищення ефективності сприйняття та осмислення інформації. У

межах дисципліни застосовуються демонстрація схем, таблиць, структурно-логічних моделей, діаграм, ілюстративних матеріалів, відеофрагментів та інших засобів візуалізації. Використання наочності забезпечує кращу систематизацію складних правових конструкцій, сприяє формуванню аналітичного мислення та полегшує засвоєння теоретичних положень.

3. Практичні методи

Практичні методи орієнтовані на формування професійних умінь і навичок, зокрема здатності оперувати конституційно-правовими категоріями, аналізувати та застосовувати норми права, вирішувати практичні ситуації у сфері публічно-правових відносин. Реалізація зазначених методів здійснюється під час семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, розв'язання кейсів, аналізу судової практики та моделювання правових ситуацій.

Практична складова навчання спрямована на інтеграцію теоретичних знань із реальними правозастосовними процесами, що забезпечує професійну орієнтацію здобувачів освіти.

Методи за рівнем самостійної пізнавальної діяльності

З метою активізації інтелектуальної діяльності здобувачів вищої освіти у процесі навчання застосовуються також методи, диференційовані за рівнем самостійності мислення:

- *метод проблемного викладу*, що передбачає постановку наукової або практичної проблеми та послідовне розкриття шляхів її вирішення;
- *частково-пошуковий (евристичний) метод*, спрямований на залучення здобувачів до самостійного пошуку окремих елементів розв'язання поставленого завдання;
- *дослідницький метод*, який передбачає виконання самостійних наукових досліджень, аналіз правових джерел, формулювання власних висновків і пропозицій.

Комплексне поєднання зазначених методів забезпечує належний рівень теоретичної підготовки, розвиток критичного мислення та формування стійких професійних компетентностей у сфері права.

Методи та форми контролю, критерії оцінювання результатів навчання. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Методи контролю є сукупністю способів діагностичної діяльності, спрямованих на забезпечення зворотного зв'язку в освітньому процесі та визначення рівня досягнення програмних результатів навчання. Їх застосування дає можливість отримати об'єктивні дані щодо успішності засвоєння

навчального матеріалу, результативності організації навчального процесу та сформованості у здобувачів вищої освіти відповідних компетентностей.

Контрольні заходи покликані встановити відповідність рівня набутих знань, умінь і практичних навичок вимогам стандартів вищої освіти, освітньо-професійної програми та робочої програми навчальної дисципліни. Оцінювання здійснюється з урахуванням принципів системності, об'єктивності, прозорості та академічної доброчесності.

Самоконтроль

Самоконтроль є важливим елементом навчальної діяльності та спрямований на формування здатності здобувачів освіти до самооцінювання рівня засвоєння навчального матеріалу. Він передбачає самостійне виконання тестових завдань, аналіз правильності розв'язання практичних ситуацій, перевірку конспектів, підготовку до семінарських занять та інших форм роботи. Розвиток навичок самоконтролю сприяє підвищенню відповідальності здобувачів за результати власного навчання.

Кафедральний контроль

Кафедральний контроль здійснюється з метою моніторингу якості підготовки здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни на різних етапах її вивчення. Він може реалізовуватися у формі:

- поточного контролю;
- рубіжного контролю;
- підсумкового семестрового контролю.

Такий підхід забезпечує поетапне відстеження динаміки навчальних досягнень та своєчасне коригування освітнього процесу.

Види контролю результатів навчання

В освітньому процесі застосовуються такі основні види контролю:

- поточний контроль протягом семестру;
- виконання та захист контрольних робіт, передбачених навчальним планом;
- приймання та оцінювання індивідуальних завдань;
- підсумковий семестровий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час усіх видів аудиторних занять упродовж семестру. Його формами можуть бути усне опитування, письмові роботи, тестування, колоквіуми, аналіз практичних ситуацій, виступи здобувачів під час обговорення питань на семінарських заняттях тощо. Результати поточного оцінювання доводяться до відома здобувачів своєчасно та в установленому порядку.

Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі здобувачів вищої освіти у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем;

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної/індивідуальної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); проблемні ситуації, метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Теми	Поточний контроль знань										Модульна контрольна робота	Залік**	Загальна кількість балів
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10			
Робота на семінарському занятті	5		5		5	5	5		5	5	25	Відповідно до умов визначених Положенням про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти "Праг" ВНЗ "М АУП"	100
Самостійна робота	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4			

Сума балів за семінари	Сума балів за самостійні роботи	Модульна контрольна робота	Сума балів за залік	Загальна сума
35	40	25		100

*Робота на семінарському занятті оцінюється у 5 балів.

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються «Положенням про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у «Приватному акціонерному товаристві «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (<https://maup.com.ua/assets/files/yakist/studcentr/polozhennya-pro-sistemu-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-zdobuvachiv-vishhoi-osviti.pdf>).

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права України» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі **заліку** (письмово). Здобувача освіти допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт.

Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума (проста або зважена) балів за змістовими модулями. Залік виставляється за результатами роботи здобувача освіти впродовж усього семестру. Рейтингова оцінка здобувача освіти складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних балів.

Здобувачі освіти, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку 60 і більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

**Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з

дисципліни в семестрі викладач проводить підсумковий семестровий контроль у вигляді заліку.

Для заочної форми навчання залік є обов'язковою складовою підсумкового оцінювання.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше **89 балів** в загальному підсумку) і може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання.

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	

75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Контрольні питання з курсу «Теорія та практика аргументації в кримінальному процесі»

1. Поняття аргументації.
2. Переконавання і фактори, які впливають на його формування.
3. Специфіка деструктивної і конструктивної критики.
4. Відмінність прямого і побічного доказу.
5. Форми здійснення демонстрації та можливості помилки при цьому.
6. Правила і помилки щодо тези доказу.
7. Види аргументів.
8. Правила аргументування та помилки з аргументами..
9. Софізми та їх основні риси.
10. Багатозначні вислови й ситуативні слова.
11. Поняття доказування у кримінальному процесі.
12. Докази у кримінальному процесі та їх процесуальні джерела.
13. Класифікація доказів у кримінальному процесі та можливості їх використання у процесі аргументації.
14. Правила оцінки доказів у кримінальному процесі.
15. Обставини, що підлягають доказуванню у кримінальному процесі.
16. Речові докази у кримінальному процесі, їх оформлення, зберігання та використання.
17. Документи, як джерела доказів у кримінальному процесі.
18. Висновок експерта, як джерело доказів у кримінальному процесі.

19. Особи, які не підлягають допиту як свідки, та особи, що вправі відмовитись від давання показань.
20. Докази у цивільному процесі та їх види.
21. Належність і допустимість доказів у цивільному процесі.
22. Обов'язки доказування та підстави звільнення від доказування у цивільному процесі.
23. Порядок витребування письмових доказів у цивільному процесі.
24. Судові доручення та збирання доказів у цивільному процесі.
25. Підстави і способи забезпечення доказів у цивільному процесі.
26. Пояснення сторін і третіх осіб у цивільному процесі.
27. Показання свідка і особи, які не можуть бути свідками у цивільному процесі.
28. Відповідальність за невиконання вимоги суду подати письмові докази.
29. Витребування, зберігання, огляд і повернення речових доказів у цивільному процесі.
30. Висновки експерта, їх використання у цивільному процесі.
31. Поняття і види доказів у господарському процесі.
32. Обов'язки доказування і подання доказів у господарському процесі.
33. Належність і допустимість доказів у господарському процесі.
34. Підстави звільнення від доказування у господарському процесі.
35. Письмові докази у господарському процесі.
36. Речові докази у господарському процесі.
37. Витребування доказів у господарському процесі.
38. Огляд та дослідження письмових і речових доказів у господарському процесі.
39. Повернення письмових і речових доказів у кримінальному процесі.
40. Призначення і проведення судової експертизи у господарському процесі.
41. Висновок експерта у господарському процесі.
42. Оцінка доказів у господарському процесі.
43. Фактори, які впливають на результат вирішення цивільного спору.
44. Фактори, які вказують на хибну судову стратегію.
45. Варіанти судової стратегії, які можуть бути вибрані з урахуванням обставин справи.
46. Поняття цивільної процесуальної тактики.
47. Фактор раптовості.
48. Фактор таємності.
49. Фактор оперативності.
50. Демонстрування та формування позитивного образу перед судом.

51. Заявлення відводу судді.
52. Оскарження дій судді.
53. Подання клопотань на письмові звернення до суду.
54. Заперечення проти дій судді та зауваження до протоколу судового засідання.
55. «Замовчування» помилок судді.
56. Звукозапис судового засідання з розгляду справи.
57. Робота з протилежною стороною.
58. Тактичні прийоми нападу.
59. Тактичні прийоми захисту.
60. Тактичні прийоми збирання та подання доказів суду.
61. Прийоми затягування справи.
62. Тактичні прийоми доказування.
63. Тактичні прийоми дослідження окремих засобів доказування.
64. Тактика роботи зі свідками.
65. Тактичні прийоми роботи з письмовими доказами.
66. Тактика роботи з експертом.
67. Тактика судових дебатів.

Політика курсу. Курс «Теорія і практика аргументації» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела.

Оцінювання здобувача освіти орієнтована на отримання балів за активність на семінарських заняттях, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за, які можуть бути за рішенням викладача нараховані додаткові (бонусні) бали. Відсутність на лекції не відпрацьовується, оскільки теми та питання лекцій і семінарських занять співпадають. Відсутність на семінарському занятті відпрацьовується. Відпрацювання семінарського заняття за рішенням викладача може здійснюватися у формі опитування, тестування, виконання практичного завдання, розв'язання задачі з відповідної теми.

На встановленому за розкладом занятті проводиться основна форма поточного контролю у вигляді письмової модульної роботи. Результат модульної роботи для студента, який не з'явився на контрольний захід, є

нульовим. У такому разі, студент має можливість повторно скласти іспит роботи лише у разі перескладання курсу «Теорія і практика аргументації».

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: від 28 червня 1996 р.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2-%D1%80>.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: від 13 квітня 2012 р. (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
5. Кримінальний кодекс України зі змінами та допов.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
6. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text>
7. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23 грудня 1993 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3782-12#Text>
8. Про прокуратуру: Закон України 14 жовтня 2014 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
9. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань: Наказ Генеральної прокуратури України від 30 червня 2020 р. № 298.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>

Основні:

1. Прокуратура України: посібник для закладів вищої освіти. МАУП .Київ -2022.
2. Карпунцов В.В. «Процесуальна компетенція органів прокуратури» – Київ-Логос-2018.
3. Подкопаєв С.В. «Організація та діяльність прокуратури в Україні»: монографія Харків «Право» 2020
4. Бистрицький Є., Замовець Р, Пролєєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ : Дух і Літера, 2020. 416 с.
5. Еременко А. М. «Ми діалектику вчили не за Гегелем». Філософія в

дзеркалі політичної пропаганди: спроба антропологічного підходу/ А. М. Еременко, Д. В. Яковлев // Актуальні проблеми філософії та соціології : Науково-практичний журнал / Голов. ред. С. Г. Секундант, відпов. ред. Д. В. Яковлев ; Міністерство освіти і науки України ; Національний університет «Одеська юридична академія». - Одеса, 2019. - Вип. 25. - С. 10-23. DOI: 10.32837/apfs.v0i24.885

6. Капустіна Н. Б. Обґрунтування соціальної природи відповідальності / Н. Б. Капустіна // Правове життя сучасної України: матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант, складу / відп. За вип. В. М. Дрьомін; НУ ОЮА, Півд. регіон, центр НАПрН України. - Одеса: Фенікс. 2024. - Т. 2. - С. 18-20.

7. Капустіна Н. Б. Трансгуманізм як проект покращення людини: філософсько-етичний вимір / Н. Б. Капустіна, Л. О. Попсуєнко // Юридичний вісник. - Одеса : Гельветика - 2019. - № 2. - С. 94-99.

8. Матюшина І. І. Дві теорії комунікативної дії: Ю. Габермас і М. Попович / І. І. Матюшина // Актуальні проблеми філософії та соціології: Науково-практичний журнал / Голов. ред. Д. В. Яковлев; відпов. секретар І. В. Шамша; Міністерство освіти і науки України; Національний університет «Одеська юридична академія». - Одеса, 2017. - Вип. 20. - С. 67-70.

9. Матюшина І. І. Запит на критичне мислення: модний бренд чи симптом? / І. І. Матюшина // Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 травня 2018 р.) У 2-х т. Т. 1 / відп. ред. Г. О. Ульянова. - Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. - С. 21-24.

10. Попович М.В. Рациональність і виміри людського буття. К.: Видавництво «Сфера», 1997. 290 с

11. Скалацька, О. В. (2020). Вплив ЗМІ на динаміку соціальних конфліктів. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціальні комунікації», (17). ИКБ: Шрв://periodicals.karazin.ua/sc/article/view/16534

12. Смазнова І. С. Про подолання культури мілітаризму в менталітеті сучасної людини / Ірина Сергіївна Смазнова // Юриспруденція сьогодні: між апологією і креативністю. Пам'яті проф. Ю. М. Оборотова: (до 75-річчя від дня народж. д. ю. н., проф. Ю. М. Оборотова) : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.(Одеса, 17 верес. 2021 р. / Нац. ун-т «Одеська юрид. академія»; за заг. ред. А. Ф. Крижановського. - Одеса : Фенікс, 2021. - С. 128-133.

13. Смазнова І. С. Роль пропаганди у сучасних демократичних державах / І. С. Смазнова // Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська

юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права): у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 1. С. 7-Ю.

14. Сумарокова Л. М. «Концепт»: теоретико-системний і культурологічний контексти застосування. КЕБ 8Ҁ8ТЕМІСА. Збірка робіт, присвячених 90-річчю Авеніра Івановича Уймова. Одеса: Видавник С.Л. Назарчук. 2020. С. 89-96.

15. Сумарокова Л. М. Комунікативна філософія: випробування практиками / Л. М. Сумарокова // Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів лодства у цифрову еру (з нагоди 30-річчяпроголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України) : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ.конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 1. С. 11-14.

16. Сумарокова Л. М. Логіка УВ війна / Л. М. Сумарокова // Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права): у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 1. С. 16-19.

17. Сумарокова Л. М., Матюшина І. І. Сучасні аргументативні практики: логіко-комунікативні критерії ефективності Філософські аспекти дослідження казуальності в соціально-гуманітарній сфері: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 242-314.

18. Сумарокова Л. М. Про осудність учасників публічної комунікації (за Ю. Габермасом) / Л.М. Сумарокова // Правове життя сучасної України : у 2 т. : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 трав. 2019 р.) / відп. ред. Г. О. Ульянова. Одеса : ВД «Гельветика», 2019. Т. 1. С. 20 - 22.

19. Сумарокова Л. М. Сучасні аргументативні практики: проблема ефективності / Л. М. Сумарокова // Правове життя сучасної України у 3 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян. - Одеса : Гельветика, 2020. Т. 1. С. 11-14.

20. Токар Л. В. Окрема думка судді: загроза дисонансу або умова поліфонічної єдності? / Л. В. Токар // Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : у 2 т. :

матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. - Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 1. С. 38-40..

Додаткові :

1. Грицаєнко Л.Р. Прокуратура в країнах Європи: Навчальний посібник / Л.Р. Грицаєнко. К.: БІНОВАТОР, 2006. – 400 с.
2. Нірода М.В. Генезис органів прокуратури в країнах романо-германської правової сім'ї: короткий історичний екскурс Науковий вісник ужгородського університету 2015, серія Право, випуск 33. Т. 1 С. 93-95
3. Грицаєнко Л.Р. Інститут прокуратури в світовій історико-правовій ретроспективі / Л.Р. Грицаєнко // Вісник прокуратури. - 2008. - № 7. - С. 116-123
4. Когутич І.І. Прокурорський нагляд в Україні: Курс лекцій для студентів юридичних вищих навчальних закладів / І.І. Когутич, В.Т. Нора, А.А. Павлишин; За заг. ред. проф. В.Т. Нора. – К.: Атіка, 2024. – 352 с.
5. Каркач П. М. Прокурор у судовому провадженні (процесуальні та криміналістичні аспекти) : навч. посіб. Харків: Право, 2014. 184 с.
6. Косюта М. В. Прокуратура України: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доповн. К. : Знання, 2020. 404 с.
7. Ермоленко А.М. Комунікативна практична філософія. Підручник. К.: Лібра, 1999. 488 с.
8. Смазнова І. С. Діалектика категорій «агресія» і «толерантність» в умовах глобалізації. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки.* 2018. Том 29 (68), № 5. С. 123-129.
9. Смазнова І. С. Системний вимір агресії і толерантності як парних правових категорій. *Методологія та інноватика загальнотеоретичної юриспруденції*: колективна монографія / Ю. М. Оборотов, А. П. Овчиннікова, В. В. Завальнюк та ін.; за ред. Ю. М. Оборотова. Одеса : Фенікс, 2019. 420 с. (підрозділ 1.15. С. 187-198).
10. Смазнова І. С. Толерантність: від казуальності до константи нормативності. *Філософські аспекти дослідження казуальності в соціо-гуманітарній сфері : монографія.* Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 347-382.
11. Сумарокова Л. М. Системи цілей-цінностей в аргументації. IX Уйомовські читання (2021) : матеріали Наукових читань пам'яті Авеніра Уйомова / упор, і ред. К. В. Райхерт. Одеса : Одеський національний університет імені І.І. Мечникова. 2021. С. 70-74.
12. Сумарокова Л. М. Юридична логіка: комунікативна концепція :

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека юриста, WEB кафедра права. URL: http://www.kafedr.at.ua/board/rimske_pravo (дата звернення: 28.08.2023).
2. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.catalogue.nplu.org> (дата звернення: 28.08.2023).
3. Офіційний веб. Сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua> (дата звернення: 28.08.2023).
4. Інформаційно – пошукова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua> (дата звернення: 28.08.2023).
5. Офіційний сайт Адміністрації Президента. URL: <http://www.president.gov.ua/ru/content/secretariat> (дата звернення: 01.09.2022).
6. Національна бібліотека України ім.В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 28.08.2023).
7. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.08.2023).
8. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.catalogue.nplu.org> (дата звернення: 28.08.2023).